

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Észak orosz-lánszivi
Richardja Pesten*

Forrás: *Magyarország*

Bp

(Hely)

1923. 7. 8.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

XII. Károly svéd király

Idő

"1923"

Személy

Észak orosz-lánszivi Richardja Pesten

*Emlék-művet helyeznek el az Irányi utcában,
ahol XII. Károly svéd király 1714-ben meg-
pihent. — Ünnepe, amelyre 1914 óta készülnek*

(A Magyarország tudósítójától.) A budapesti svéd konzulátus derűs, világos előszobájában évek óta művészi kivitelű, körülbelül 180 cm. magas és másfél méter széles bronzrelief kelti fel a látogatók figyelmét. A relief — Jarl tanár, világhírű svéd szobrász mesterműve — XII. Károly svéd királyt, »Észak orosz-lánszivi Richardja-ját lovon ülve ábrázolja. Alatta a következő magyar és svéd nyelvű sorok állanak:

*„E háznál pihent XII. Károly svéd király
1714. XI. hó 17-ikén. Lóháton tizennégy nap
alatt tette meg az utat Demotikából hazájába.»*

Munkatársunknak a dombormúról a következőket mondták

a svéd konzulátuson:

— 1914-ben volt százéves fordulója annak, hogy XII. Károly svéd király, Düring ezredes és még néhány lovas kíséretében Demotikából hazafelé indult és Debrecenen, Budapesten, Bécsen, Bajorországon, Falsen, Westfálián és Mecklenburgon át mindössze tizennégy nap alatt Stralsundba érkezett, amelyet a poroszok ostromoltak. Beck-Fried báró volt bécsi követ még 1914-ben készítette e reliefet Jarl professzorral, aki akkoriban a bécsi képzőművészeti akadémia tanára volt és úgy tervezte, hogy XII. Károly svéd király budapesti tartózkodásának százéves évfordulója alkalmából ünnepélyes keretek között elhelyeztessék abban a háznál, illetve annak a helyén, amelyben a nagy király kipihente magát. Meg kell említenünk, hogy Jarl professzornak ez a relief volt utolsó műve és svéd művészkörökben éppen e művét sorozzák legsikerültebb alkotásai közé. 1914 októberé-

ben azonban már javában tombolt a világháború és így el kellett halasztanunk az emlékünnepet. Érdekes, hogy akkoriban a Veress Pálné ucca egyik házának falán akartuk elhelyezni az emlékművet, Ballagi Aladár professzor egy évvel ezelőtt megjelent „XII. Károly és a svédek átvonulása Magyarországon, 1709—1715.)” című nagyrértékű munkájából azonban kitént, hogy

„XII. Károly svéd király a mostani Váci és Irányi ucca sarkán lévő fővárosi leánygimnázium helyén volt vendégfogadóban pihent meg. Adandó alkalmattal ennek a háznak a homlokzatába építjük be a reliefet,

természetesen ki kell javítanunk annak szövegét, úgyhogy az javítva így hangzik majd: „E helyen pihent XII. svéd Károly” stb., nem pedig „E háznál pihent”.

*E HÁZBAN PIHENT XII. KÁROLY SVÉD
KIRÁLY TIZENNEGY NAP
ALATT TETTE MEG AZ UTAT
DEMOTIKÁBÓL STRALSUNDBA
1714. XI. HÓ 17-IKÉN.*

Munkatársunk fölkereste

Ballagi Aladár egyetemi tanárt,

aki XII. Károly svéd király Magyarországon való átvonulására vonatkozólag, kutatásai alapján a következőket mondotta:

— XII. Károly svéd király, bátran mondhatom, a világtörténelem egyik legvitézesebb katonája, a török birodalomban való ötévi tartózkodás után, 1714 október 1-én lóra ült és csekélyszámú kísérettel Debrecenen, Hatvanon és Kerepesen át érkezett Pestre, ahol az akkori Franciskánus ucca, később Új ucca, majd Kalap ucca, most Irányi ucca és Lipót, most Váci ucca sarkán álló házban szállt meg. A házra még emlékezhetnek az idősebb pesti emberek. Nagy, földszintes sarokház volt, padlásszobákkal, kettős manzardtetővel. Nem egészen egyenlőre rambolták le s helyére a főváros a belvárosi, előbb polgári, később felsőbb leányiskolát és leánygimnáziumot építtette. Hogy csakugyan ebben a házban szállt meg XII. Károly svéd király és hogy ez a ház vendégfogadó volt, azt bizonyítja az a körülmény, hogy a Budára szándékozóknak útjába eset és szemben állott a repülőhíddal. Így hívták akkoriban a kompot, amely egyetlen közlekedő eszköz volt Buda és Pest

között. Jarl professzor bronzreliefjét alkamam volt látni, a modern művészet egyik legszebb termékének tartom. Méltó emlékmű a világtörténelem egyik legnagyobb katonájának.